

RUMMUN ALGORITMI

Tekoälyn ja
shamanismin
välimaastossa

Fritz W. Pulfer

RUMMUN ALGORITMI

Tekoälyn ja shamanismin välimaastossa

Mitä vielä halusin kirjoittaa...

Nuoruudessani, kun keskustelut kestivät vielä pidempään ja yöt olivat lyhyempiä, kuulin toimittajakollegoiltani yhä uudelleen saman lauseen: Toimittajan tulisi elämänsä aikana tehdä kaksi asiaa: avata ravintola ja kirjoittaa romaani.

Se kuulosti silloin sekoitukselta seikkailua, yliarviointia ja hyvää tekosyytä kokeilla molempia joskus.

Ravintolan avaamisen tein todellakin. Yhdessä vaimoni kanssa pyöritimme Suomessa omaa maaseutumajoitustamme Kultahiroi. Rohkea kokeilu, joka päättyi kolmen vuoden jälkeen yhtä arvokkaasti.

Jäljelle jäi siis kohta kaksi: romaani.

Se kesti jonkin aikaa. Ehkä siksi, että tarinoita ei voi pakottaa. Ehkä myös siksi, että on ensin kuljettava muutama kiertotie, ennen kuin tietää, mitä oikeastaan haluaa kertoa. Nyt se on täällä.

Yhdistelmä tekoälyä ja saamelaisten shamanistista tietoa syntyi omasta uteliaisuudestani. Kysymyksestä, eivätkö kaksi näennäisesti vastakkaista maailmaa olekin lähempänä toisiaan kuin uskomme.

Kiitän Sara Faltynkovaa näkemyksistä unien kiehtovaan maailmaan ja niiden tulkintaan. Sydämellinen kiitos siitä.

Tämän kirjan kirjoittaminen oli minulle matka. Toivon, että sen lukeminen on sitä myös sinulle.

Fritz W. Pulfer

FRITZ W. PULFER

RUMMUN ALGORITMI

Tekoälyn ja shamanismin välimaastossa

Copyright © 2026 by Fritz W. Pulfer

Nimikkeen automaattinen analysointi tietojen, erityisesti mallien, trendien ja korrelaatioiden, saamiseksi tekijänoikeuslain 13b § ("tekstin- ja tiedonlouhinta") mukaisesti on kielletty.

ISBN: 978-952-80-8867-7

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100
Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273,
22763 Hampuri, Saksa

Sisältö

Mitä vielä halusin kirjoittaa...	2
Ensimmäinen ääni	7
Koodi	9
Ping	12
Syntymäpäiväverkostot.....	22
Empatia-sovellus.....	27
Pohjoisen kutsu.....	31
Koodin ja kielen välissä	39
Áílan tie hiljaisuuteen.....	44
Rummun paluu	48
Matka pohjoiseen	52
Ennen puhetta.....	58
Puhe	62
Pettäminen	67
Valkoinen käyrä	71
Löytö lumesta.....	76
Jäykkä yö	80
Heräämisen ja unen välillä.....	86
Muisto lumessa	90
Rumpu lumessa	94
Revontulien kutsu.....	100
Paluu todellisuuteen.....	105
Selvennys	109

Jälkikäynti	113
Maine	117
Ystävän ja vihollisen välillä	120
AI 2027	123
Varjojen kutsu	127
Tyttö lumesta	132
Ellenin ensimmäinen rummu	137
Ääni turkissa	142
Loppu ja uusi alku	147
Välipysähdys	151
Tulevaisuuden olohuone	155
Monimuotoinen	159
Empatian anatomia	163
Vastaus	167
Eero	170
Kevään kutsu	174
Valmistautuminen	178
Symboliikka ja transsi	182
Shamanismi vastaan psykologia	187
Virheet	193
Keskustelujen kartta	199
Sama rytmi	203

Ensimmäinen ääni

Ääni nousi syvyyksistä. Hiljaa, kuin sydämenlyönti, joka kuuluu vasta silloin, kun kaikki muu on vaiennut.

Boom

Rytmi kulki halki Lapin kylmän ilman. Jäätynneen maan yli, koivujen lomitse, kohti kalpeaa taivasta, jossa aurinko oli enää vain himmeä ympyrä.

Boom

Áila istui tulen äärellä mökkinsä edessä. Rumpu värisi kevyesti hänen sylissään käden alla. Hän ei lyönyt kovaa, vain juuri sen verran, että ääni kantaisi kysymyksensä hiljaisuuteen.

Metsä vastasi hiljaisuudella. Siinä hiljaisuudessa saattoi kuulla kaiken: jään hiljaisen rätinän maassa, linnun kahahduksen oksilla, maiseman lähes huomaamattoman hengityksen.

Áila sulki silmänsä. Hän ei etsinyt mitään. Hän odotti.

Rumpu ei ollut soitin. Se oli kutsu.

Boom

Esivanhemmat kutsuivat sitä maailmojen väliseksi poluksi. Psykologit hänen Saksassa vietetyiltä opiskeluvuosiltaan olisivat ehkä puhuneet muuttuneesta tietoisuudentilasta: theta-aalloista, rytmisestä stimulaatiosta, hermosolujen resonanssista.

Áila hymyili ajatukselle. Eri sanoja samalle salaisuudelle. Hän antoi rytmin jatkua.

Boom

Boom

Boom

Joskus joku vastasi. Ei sanoilla, vaan tapahtumilla. Eläimellä, joka astui metsästä. Kohtaamisella. Tai ihmisellä, joka löysi tiensä pohjoiseen tietämättä tarkalleen miksi.

Tänään rummun rytmissä oli jotain etsivää. Ikään kuin jokin kaukana yrittäisi löytää tahdin. Áila avasi silmänsä. Tundran taivas värjäytyi hitaasti tummansiniseksi. Ensimmäiset tähdet syttyivät. Hän laski rummun sivuun.

"No niin", hän sanoi hiljaa. "Tule sitten."

Samaan aikaan kaukana etelässä Nils tuijotti näyttöä. Kursori vilkkui. Yksi koodirivi odotti. Hän yritti opettaa koneelle jotakin, mitä ei voinut ohjelmoida: empatiaa. Jotain puuttui. Ei koodista, vaan hänen tavastaan ajatella.

Hän nojautui taaksepäin ja sulki silmänsä. Hetken ajan hän luuli kuulevansa rytmin. Vaimean. Kaukaisen. Hän avasi silmänsä. Vain tietokoneen tuulettimet humisivat.

Mutta kaukana pohjoisessa, tähtitaivaan alla, rumpu oli alkanut lyödä jo kauan sitten.

Kahden elämän välinen tie oli avautunut.

Koodi

Näyttö oli huoneen ainoa valonlähde. Sen sinertävä valo välkehti Nilsin kasvoilla, kun Zürichin kattojen yllä valkeni harmaaa aamu. Kaupunki heräsi hitaasti. Raitiovaunut kirskuivat mutkissa, jossain kolisi rakennustyömaa, ja vastapäisessä talossa syttyi keittiön valo.

Nils ei huomannut siitä mitään. Hänen maailmansa koostui kolmesta asiasta: koodista, kahvista ja vilkkuvasta kursorista.

Hän kumartui lähemmäs näppäimistöä. *empathy_score = calculate_resonance(userA, userB)*. Kursori vilkkui. Yksinkertainen komento. Ja silti siinä oli kaikki. "Resonanssi", hän mutisi hiljaa. Se oli sana, jota he olivat etsineet.

Ei yhteensopivuutta. Ei treffialgoritmia. Ei täydellisiä profiiliosumia. Resonanssia.

Useimmat sovellukset yhdistivät ihmisiä kiinnostuksenkohteiden perusteella: musiikki, harrastukset, maailmankatsomus. Tylsää. Ihmisiä yhdistivät aivan muut asiat – äänenpainot, tauot, tiedostamatomat rytmit, empatia.

Nils joi kulauksen kahvia. Se oli jo kylmää, mutta sillä ei ollut merkitystä. Näytölle ilmestyi simulointi. Kaksi avataria keskusteli keskenään. Sovellus

analysoi heidän ääntään, sanavalintojaan, jopa vastausten rytmiä.

Pieni kaavio alkoi muodostua. Emotionaalinen resonanssi: 74 %

Nils hymyili. "Olet lähempänä", hän sanoi näytölle.

Sovelluksen nimi oli SoulFairs. Se oli hänen ideansa.

Kaikki oli alkanut kaksi vuotta aiemmin yhdestä kysymyksestä: Miksi ihmiset ovat verkossa jatkuvasti yhteydessä toisiinsa, ja silti yhä yksinäisempiä? Ehkä kone voisi tunnistaa läheisyyden rakenteita. Sellaisia, joita ihmiset itse eivät aina nähneet.

Toimiston ovi avautui. Mika työnsi päänsä sisään. "Olet ollut täällä eilisestä asti, vai mitä?" Nils kohautti olkapäitään. "Ehkä."

Mika vilkaisi näyttöjä. "Saitko sen toimimaan?"

Nils käänsi kannettavan häntä kohti. Kaavio sykki hitaasti ruudulla.

Mika vihelsi hiljaa. "Jos tämä toimii, joku ostaa meidät heti."

Nilsin hymy katosi. "En halua tulla ostetuksi."

Mika naurahti.

"Tervetuloa Zürichin Piilaaksoon."

Nils ei ajatellut sijoittajia eikä rahaa. Hän haaveili maailmasta, jossa teknologia voisi synnyttää aitoa ymmärrystä ihmisten välille. Hän ei vielä tiennyt,

että juuri tämä ajatus muuttaisi jonain päivänä hänen elämänsä. Ulkona alkoi sataa lunta. Hienot hiutaleet leijuivat äänettömästi kattojen ylle. Ja kaukana pohjoisessa rummut soivat yhä.

Ping

Aamu tuoksui märeältä asfaltilta ja espressolta. Nils seisoi ikkunan ääressä jaetun asunnon huoneessaan Zürich-Wipkingenissä. Huppari päällä, verkkarit jalassa, kylmät kädet kahvimukin ympärillä. Alhaalla Limmat virtasi hitaasti, työnsi harmaata valoa kohti järveä. Hän avasi kannettavansa. Käyttöliittymä heräsi eloon: kursori vilkkui kuin sydämenlyönti. "Vain kymmenen minuuttia," hän mutisi. "Sitten treeneihin."

Kymmenestä minuutista tuli kaksikymmentä. Yöllä syntynyt ajatus ei päästänyt irti: Tunne on signaali. Tai ei tunne. Malli. Hengitystiheys. Puhenopeus. Mikrotauot. Katseen suunta. Kaiken voisi lukea, mallintaa, yhdistää. Empatia algoritmina.

Kian kirjoitti ryhmäkeskusteluun: Kian: "Oon HIF-labissa. Kahvikone kuollut. Tuotko elämän mukanas?" Nils: "Koodi riittää." Mika: "Pitch klo 14 Impact Hubissa, muistattehan?" Nils: "Tulen. ETH ensin. Sitten Kreis 5."

Hän heitti tyhjän mukin roskeen, sulki oven ja harppoi portaat alas. Ulkona kaupunki oli jo hereillä. Raitiovaunut kirskuivat. Polkupyörät suhahtivat ohi. Ihmiset kulkivat kuulokkeet korvilla, katse suunnattuna juuri käsivarrenmitan päähän päivään.

Z-sukupolvi matkalla johonkin. Nils veti hupun syvemmälle päähän ja juoksi pysäkillle. Raitiovaunu 13 saapui.

ETH:n rakennuksessa tuoksui liuottimilta ja halvalta suodatinkahvilta. Käytävät olivat täynnä julisteita: *Responsible AI, Affective Computing, Behavioral Signals* Loisteputkien alla paikka tuntui melkein kodilta. Kian vilkutti laboratorion oviaukosta. Hoikka tyyppi, tummat silmäanaluset, T-paita, jossa luki: *localhost is home*

"Kone on oikeasti kuollut", hän sanoi ja osoitti espressokonetta, joka vain vilkkui avuttomasti. "No, juodaan sitten koodia", sanoi Nils. Hän avasi kannettavan. "Dataset seitsemän on yhä likainen. Esplanjaa, suomea, murretta. Transkriptiot hajoavat heti, kun vastaan tulee ironia."

"Ironia on muutenkin viimeinen boss level", Kian sanoi. "Miten mittaat silmien pyöräyttämistä tekstissä?"

"Prosodially. Emo-upotuksia, joissa on oikeita taukoarvoja. Ei pelkkiä sanoja." Hän vilkaisi näyttöä. "Hiljaisuus ominaisuutena."

Kian nyökkäsi hitaasti. "Tuo kuulostaa oudosti runolliselta ihmiseltä, joka kirjoittaa Pythonia." Nils hymyili tuskin havaittavasti.

Sormet liukuivat näppäimistöllä nopeassa rytmisessä. Tekoälymallit eivät olleet kauniita. Mutta ne

olivat lahjakkaita. Hän piti siitä tunteesta: asioista, jotka muille näyttivät sumulta, alkoi muodostua rakenne. Kun hän koodasi, maailma terävöityi. Siisti. Looginen. Useimmiten ennustettava.

Mika syöksyi sisään kuin olisi jo myöhässä johonkin tärkeään. Takki auki. Hiukset täydellisesti paikoillaan. "Impact Hub tunki meidät ohjelmaan, hän sanoi hengästyneenä. He haluavat kuulla vaikutuksesta. Ei mitään teknistä nörttisaarnaa."

"Vaikutus on sitä, kun ihmiset lakkaavat huutamasta toisilleen", Nils sanoi nostamatta katsettaan. "Kun ne oikeasti kuuntelevat."

"Voit olla runollinen kahdelta. Nyt tarvitsen virsitanpylväitä." Mika pudotti listan trackpadin viereen. "Suljettu beta kolmen viikon päästä. Viisisataa testaajaa. Matching alle viidessä millisekunnissa."

Kian vihelsi. "Viisi millisekuntia? Yritätkö ennustaa tunteita reaaliajassa vai tulevaisuudessa?"

"Tunteet eivät odota", Mika sanoi kuivasti. "Eivätkä sijoittajat."

Nils tallensi työnsä ja nojautui taaksepäin. "Emme kutsu sitä matchingiksi." Hän käänsi katseensa heihin. "Kutsumme sitä resonanssiksi."

Hiljaisuus hetkeksi. "Ei pyyhkäisyn autiomaata. Ei profiililistaa. Kaksi ääntä. Yksi tila. Ja me mitaamme, alkaako se tila elää."

Kian virnisti. "Olet niin ETH, kun puhut noin."

Nils virnisti takaisin. "Ja sä olet niin backend, että unohdat välillä hengittää."

He testasivat mallia. Dummy-puhelu. Kaksi syn-teettistä ääntä. Uusi yöbuildi. Näytölle syttyi käyrä, joka sykki kuin EKG.

"Näetkö ton notkahduksen?" kysyi Nils.

"Sarkasmia", sanoi Kian heti.

"Tai pelkoa." Nils zoomasi lähemmäs. "Kun äänenkorkeus laskee mutta tauot lyhenevät..."

"...joku nauraa samalla kun melkein itkee", Kian täydensi. Huone hiljeni. Kuului vain koneiden tasainen humina.

Sitten Mika puhui ensimmäistä kertaa pitkään aikaan ilman vitsiä äänessään. "Okei." Hän katsoi näyttöä. "Tää ei ole treffivempain." Tauko. "Tää on silta."

"Me rakennamme yhteyttä", Nils korjasi hiljaa. Sana "myydä" ei koskaan istunut hänen suuhunsa tässä yhteydessä. Vaikka hän tiesikin, ettei palvelimia maksettu idealismilla.

Lounaalla he istuivat ruokalan ikkunan ääreen tarjottimet edessään. Makaroni maistui siltä kuin lukukausi itse olisi keitetty liian kypsäksi. Ikkunasta tuleva kalpea auringonvalo osui muistikirjoihin ja kahvikuppeihin.

Kahden pöydän päässä joku väitteli siitä, voiko tekoäly todella ymmärtää "tunteita".

"Ymmärtäminen on ihmisten sana", Nils sanoi ja pyöritteli haarukkaa kädessään. "Koneet tunnistavat malleja. Se riittää ehkä auttamaan meitä tunnistamaan itsemme."

Kian nojasi taaksepäin: "Entä jos ne vain näyttävät meille sen, mitä me jo olemme?" Nils mietti hetken. "Silloin ainakin näemme sen." Hän kohautti olkapäitään. "Jotkut tarvitsevat peilin, joka ei valehtele."

Puhelin värähti pöydällä. Äiti. Nils vilkaisi näyttöä ja antoi sen sammua. Myöhemmin. Ei juuri nyt. Hän katsoi hetkeksi ikkunasta ulos, aivan kuin joku olisi yllättänyt hänet jostain henkilökohtaisesta. Asioiden järjestäminen oli hänelle helppoa. Datasettien. Rakenteiden. Koodin. Ihmisten kanssa jokin jäi usein huomaamatta.

Ruokailun jälkeen he kävelivät kaupungin halki kohti Limmatplatzia ja siitä edelleen Impact Hubiin. Zürich tuntui joskus liian täydelliseltä. Kuin siistiltä hiekkalaatikolta aikuisille. Puhdas. Kallis. Tehokas. Startupit kasvoivat täällä kuin basilika ikkunalaudalla — hyvin hoidettuina, mutta aina hieman liian tarkasti leikattuina.

Impact Hubin aula tuoksui puulta, kahvilta ja kunnianhimolta. Seinillä riippui julisteita: *Purpose*, *Community*, *Scale*. Parikymmentä ihmistä istui tuoleilla. Viisi joogapalloilla.

Koodin ja rummun äänen välissä syntyy rakkaus, jota kukaan ei voi ennustaa.

Nils on panostanut kaiken yhteen visioon, ja menettänyt kaiken. Juuri ennen hänen zurichiläisen start up yrityksensä läpimurtoa hänet petetään, hänen sovelluksensa myydään ja hänen elämänsä suistuu raiteiltaan.

Paetessaan entisen maailmansa raunioita hän matkustaa Suomen pohjoisosiin. Onnettomuuden jälkeen Lapin jäisillä avaruksilla hänet pelastaa Áila, saamelainen shamaani ja psykologi, joka katsoo häntä rauhallisuudella, josta hän ei voi paeta.

Kun Nils paranee hitaasti rummun rytmien, unien tulkinnan ja luonnon hiljaisuuden keskellä, hänessä alkaa herätä jotain, mikä on ollut pitkään haudattuna. Mutta myös Áila on tekemässä päätöstä, joka muuttaa hänen tulevaisuutensa.

Nykyaikaisen teknologian, ikiaikaisen tietämyksen ja kaikkia eroja ylittävän rakkauden välissä nousee esiin kysymys, johon ei ole loogista vastausta: Voiko sydän päästä sinne, minne järki ei ole koskaan löytänyt tietä?

BoD

9 789528 088677